

Ненно І. М.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА: КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНИЙ АСПЕКТ

Систематизовано визначення поняття управління ризиками теоретиків та практиків ризик-менеджменту на основі дослідження робіт науковців, урядових інструкцій, даних інтернет-сайтів Спільноти зі страхування та ризик-менеджменту США та Канади, Міжнародної групи зі страхування Swiss Re, Комітету Організацій – Спонсорів Комісії Тредвея – COSO, Директиви 2009/138/EC Solvency II, документів Базельського комітету з банківського нагляду Basel.

Ключові слова: ризик, управління ризиками, етапи, складові, елементи, процес, мета інтегрованого ризик-менеджменту.

1. Вступ

Дієвість та ефективність управління сучасним підприємством базується на новітніх підходах та методах, які синергічно взаємодіють із традиційними. Таким підходом, що набув поширення в 21-му сторіччі є інтегрований ризик-менеджмент на рівні підприємства (Enterprise Risk Management ERM). Актуальність розвитку цієї теми обумовлена підвищенням нестабільності глобальної економіки, залежністю національних економік від глобальних фінансових та економічних криз, необхідністю відстеження та моніторингу загрози банкрутства підприємства, що є метою інтегрованого ризик-менеджменту. З іншого боку, визначення ризику, як фактору впливу на стратегію, дає потенційні можливості отримання додаткового прибутку, бо ризик — це не тільки потенційний збиток, це й шанс, за умови дотримання оптимального ризикового навантаження. В зв'язку з цим, важливим завданням стає дослідження та систематизація існуючих практичних та наукових підходів до ризик-менеджменту.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

Дослідженню управління ризиками присвячена значна кількість наукових робіт українських та іноземних авторів. Крім того, практики управління ризиками на макро- та мікро- рівнях демонструють високу динаміку впровадження ризик-менеджменту та моніторингу ризиків як невід'ємної складової системи управління. Насамперед це стосується фінансових установ та транснаціональних компаній, за якими встановлений пруденційний нагляд та які виділяють ризик окремим об'єктом впливу та можливим фактором додаткового прибутку чи втрат. Серед відомих українських дослідників ризик-менеджменту Бланк І. А. [1], який вважає, що об'єктом управління є саме фінансові ризики. Досі точаться дискусії щодо відмінності або подібності категорій стратегічний та інтегрований ризик-менеджмент. При цьому одні вчені-економісти та спеціалізовані організації ототожнюють ці терміни. Другі, зокрема Шрікант С. [2] та Сливоцький А. вважають, що стратегічний ризик-менеджмент потребує окремої дослідницької методології

та практики впровадження. Низка авторів [3] досліджують процеси обґрунтування господарських рішень в умовах ризику, критерії ефективності таких рішень, доцільні методи управління ризиком. Вони пропонують включати оцінювання ризиків до функції прогнозування в системі стратегічного планування підприємства.

В сучасній економічній та управлінській науці активно проводилася систематизація визначень ризик-менеджменту науковців, також дослідники спиралися на галузеві стандарти управління ризиками. Вибір теми дослідження обумовлений тим, що результати дослідження та їх інтерпретація є невичерпною і потребує врахування практичних підходів до управління ризиками сучасності.

3. Об'єкт, мета та задачі дослідження

Об'єкт дослідження — поняття управління ризиками сучасного підприємства.

Мета дослідження — узагальнення та розвиток теоретичних та методологічних засад щодо визначення управління ризиками з метою обґрунтування його ролі в підвищенні ефективності управління підприємством.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі задачі:

1. На основі аналізу визначень управління ризиками вітчизняних та іноземних науковців, професійних організацій, міжнародних об'єднань, державних органів контролю сформулювати узагальнений підхід до ризик-менеджменту сучасності.
2. Сформулювати визначення управління ризиками як складової процесу управління підприємством.
3. Висвітлити взаємозв'язок між впровадженням управління ризиками та ефективністю управління підприємством.

4. Матеріали та методи дослідження поняття управління ризиками сучасного підприємства

Теоретичну основу дослідження складають погляди науковців та професійний і урядових контролюючих органів щодо сутності управління ризиками сучасного

підприємства, порядку його впровадження, оцінки ризиків та моніторингу стану підприємства з метою запобігання його банкрутства. Протягом дослідження було використано наступні методи та прийоми пізнання: метод наукового інформаційного пошуку — для узагальнення визначень управління ризиками, метод дедукції — для виявлення особливостей ризик-менеджменту підприємств, метод системного аналізу — для систематизації існуючих визначень управління ризиками в науці та практиці. Також було використано інші загальнонаукові методи — порівняння, синтез, деталізація та узагальнення, монографічний метод.

Інформаційну основу дослідження склали наукові праці українських та іноземних вчених, матеріали професійних видань з управління ризиками, стандартів з управління ризиками та урядових інструкцій з управ-

ління ризиками, дані офіційних інтернет-сайтів Спільноти зі страхування та ризик-менеджменту США та Канади (RIMS), Міжнародної групи зі страхування та перестраховування Swiss Re (Швейцарія), Органу з фінансових послуг FSA, Велика Британія, Комітету Організацій — Спонсорів Комісії Тредвея — COSO, США, а також Директиви 2009/138/EC Solvency II, документи Базельського комітету з банківського нагляду Basel.

5. Результати дослідження поняття управління ризиками сучасного підприємства

Результати дослідження поняття управління ризиками сучасного підприємства систематизовано в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття управління ризиками*

№ з/п	Визначення	Джерело
1	Ризик-менеджмент — це управління організацією в цілому, або окремими її підрозділами з урахуванням факторів ризику (тобто випадкових подій, що впливають на організацію на основі особливої процедури їх виявлення й оцінки), а також вибору й використання методів нейтралізації наслідків цих подій, обміну інформацією про ризики і контролю результатів застосування цих методів). Ризик-менеджмент — це логічний розвиток та виконання плану взаємодії із потенційними збитками. Метою програми ризик-менеджменту є управління з метою запобігання збитків компанії та захисту її активів. Процес ризик-менеджменту включає ідентифікацію та вимір потенційних збитків; вибір найбільш ефективних методів контролю та запобігання фінансовим збиткам; впровадження та моніторинг результатів	[4]
2	Ризик-менеджмент — це акт чи практика взаємодії із ризиком. Він включає планування ризику, оцінку (ідентифікацію та аналіз) факторів ризику, розробку альтернатив запобігання ризику для визначення того, як змінився рівень впливу ризиків, документування загальної програми управління ризиками	[5]
3	Інтегрований ризик-менеджмент — управління ризиками, яке координується вищим керівництвом. При цьому кожен співробітник організації розглядає ризик-менеджмент як частинку своєї роботи. Ризик-менеджмент є безперервним та розширеним процесом, який розглядає усі ризики та можливості організації	[6]
4	Управління ризиками — це насамперед відповідальність на усіх рівнях прийняття рішень. Це політика, планування, структура управління та система управління, яка формується тільки вищим керівництвом підприємства. Завданням ризик-менеджменту є збереження статутного капіталу та наявної акціонерної вартості фірми й створення додаткового капіталу. Для підтримки високого рівня зростання капіталу використовують динамічну концепцію управління ризиками. Вона полягає в наявності двох тенденцій пристосування та розвитку. Пристосування в сенсі того, що може трапитися, тобто зменшення втрат від небезпек та ризиків. Орієнтація на розвиток проявляється в орієнтації на прибуток від сприятливих можливостей	[7]
5	Ризик-менеджмент на рівні підприємства (Enterprise Risk Management) чи інтегрований ризик-менеджмент* — це нова філософія стратегічного управління. Його виникнення стало наслідком революційної зміни мети ризик-менеджменту. Вона проявилася у відмові від захисної мінімізації ризику на користь попереджувального проактивного управління ним. Об'єктом аналізу та управління в рамках корпоративного ризик-менеджменту виступає сукупний чи інтегральний ризик банкрутства підприємства. Кількісною мірою є волатильність ринкової вартості підприємства, для оцінки якої використовується стандартне відхилення вартості акцій. Успішна реалізація ERM можлива при взаємодії чотирьох ключових компонентів: 1) організаційного супроводу; 2) методологічного забезпечення, яке включає: кількісну оцінку схильності до ризику; розрахунок економічного ефекту та ефективності (Economic Value Added — EVA); 3) перевірку на стійкість (стрес-тестування); 4) інформаційно-аналітичні системи	[8]
6	Кінцева ціль традиційного ризик-менеджменту відповідає традиційній цільовій функції підприємства: отримання максимального прибутку та оптимального прийнятного для підприємця співвідношення прибутку та ризику. Традиційний ризик-менеджмент є системою управління ризиком та фінансовими (і в певній мірі економічними) стосунками, які виникають в процесі управлінських дій. Ризик-менеджмент в традиційній та новій парадигматичній уяві включають в себе процедури побудови стратегій, а на їхній базі — вибору оптимальної тактики. Стратегія ризик-менеджменту — це сукупність процедур, правил, алгоритмів і т. ін. з управління ризиком в невизначеній господарській ситуації, яка заснована на прогнозуванні ризику та методів його зниження. На основі цієї сукупності приймаються альтернативні рішення та способу вибору варіантів рішення. В стратегії ризик-менеджменту використовуються наступні правила: максимум виграшу; оптимальна вірогідність результату; оптимальне коливання результату (по показниках дисперсії, коефіцієнту варіації, стандартного відхилення); оптимальне поєднання виграшу та ризикового навантаження. Ризик-менеджмент як система управління складається з двох підсистем: керуємої (об'єкт управління) та керуючої (суб'єкт управління). Виокремлюють функції об'єкта і суб'єкта управління. Функціями об'єкта, яким є ризик чи ризикові вкладення капіталу стає побудова економічних стосунків між суб'єктами господарського процесу. Функціями суб'єкта управління ризиками, яким є ризик-менеджер, відносять прогнозування, організацію, регулювання, координацію, стимулювання та контроль. Ризик-менеджмент є самостійною формою підприємництва	[9]
7	Ризик-менеджмент розглядається як система оцінки ризику, управління ризиком і фінансовими стосунками, які виникають в процесі бізнесу. Як і попередники, автори виокремлюють об'єкт, суб'єкт та їхні функції	[10]

Закінчення табл. 1

№ з/п	Визначення	Джерело
8	Управління ризиком (ризик-менеджмент) — це процес прийняття та виконання управлінських рішень, який мінімізує несприятливий вплив на організацію чи особистість збитків, викликаних випадковими подіями	[11]
9	Під управлінням ризиком розуміється комплекс заходів, які забезпечують організації надійне існування чи застерігають від передбачуваних втрат та збитків. До складу цих заходів включено: виявлення ризику; оцінка ризику; регулювання рівня ризику	[12]
10	<p>Стратегічне управління ризиками (СУР) — це бізнес-дисципліна, яка досліджує дії щодо невизначеності і невикористаних можливостей, які впливають на стратегію організації. СУР представляє собою еволюцію в галузі управління ризиками, яка відбулася на основі наступних керівних принципів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) значення вартості: визначає основи і підходи для створення, зберігання та захисту вартості підприємства, яка одночасно виступає в якості джерела конкурентної переваги; 2) відображення: адресований ненавмисним наслідкам та потенційним загрозам, що виникають в результаті створених оперативних планів, призначених для виконання стратегії; 3) структурованість: призначений оцінювати ризики і заохочувати винайдені компроміси відповідно до апетиту (схильності) організації до ризику; 4) інформування: його метою є підвищення обізнаності щодо ризиків та прийняття свідомих рішень з урахуванням ризику в рамках стратегічних рішень на рівні ради директорів і виконавчого керівництва; 5) динаміка: визнає позитивний і негативний вплив на вартість підприємства (наприклад, на прибуток, грошовий потік, капітал, репутацію і диференціацію ринкової позиції), що впливають з нових і динамічних змін в навколишньому середовищі; 6) заснування на процесі: є прикладним методом та процесом прийняття стратегічних рішень, операційного втілення цих рішень і реагування на галузеві, економічні або технологічні зміни; 7) умовність: включає оцінку стратегії в контексті значних внутрішніх і зовнішніх умов, такі як організаційні можливості, середовище, сильні сторони, події, тенденції та політика акціонерів; 8) опосередкованість: встановлює пріоритети та здійснює управління стратегічними факторами впливу за рівнем релевантності, значущості та невизначеності в прийнятті ризику, а також пом'якшення стратегічних ризиків; 9) міждисциплінарність: охоплює перетин стратегічного планування, управління ризиками та втілення стратегії; 10) орієнтація на сценарій: концентрація на розрахунку інвестицій, потреби в ресурсах та розподілі капіталу через сценарії і стрес-тестування 	[13]
11	<p>Інтегрований ризик-менеджмент (ERM) — це стратегічна бізнес-дисципліна, яка сприяє досягненню цілей організації шляхом управління повним спектром своїх ризиків та управління сукупним впливом цих ризиків у вигляді взаємопов'язаного портфелю ризиків. Інтегрований ризик-менеджмент представляє собою значну еволюцію за межі колишніх підходів до управління ризиками в наступному:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) охоплює всі області організаційного впливу ризику (фінансового, операційного, звітності, дотримання, управління, стратегічних, репутаційних і т. д.); 2) встановлює пріоритети та управляє загрозами на принципах портфельного менеджменту замість ситуаційного управління; 3) оцінює портфель ризиків в контексті всіх значущих внутрішніх і зовнішніх факторів середовища, систем, обставин і зацікавлених сторін; 4) визнає, що індивідуальні ризики в рамках всієї організації взаємопов'язані і можуть створити об'єднану експозицію, яка відрізняється від суми індивідуальних ризиків; 5) забезпечує структурований процес для управління всіма ризиками, незалежно від того чи носять ці ризики кількісний або якісний характер; 6) розглядає ефективне управління ризиками в якості конкурентної переваги; 7) прагне впровадити управління ризиками в якості компонента в усіх найважливіших рішеннях в рамках всієї організації 	[14]
12	<p>Підхід та процес управління ризиками включає декілька видів діяльності в дизайні процесу:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розвиток розуміння організації та її контексту з метою виявлення чинників, які можуть істотно вплинути на розробку підходу і процесу управління ризиками; — формування загальної політики управління ризиками за підтримки вищого керівництва; — визначення сфери відповідальності для управління ризиками в рамках організації; — виділення ресурсів для впровадження і підтримки системи управління ризиками в рамках організації; — конкретизація стандартного процесу управління ризиками, в тому числі загальної термінології; — встановлення комунікацій і механізмів звітності з управління ризиками 	[15]
13	Ризик-менеджмент — управлінський інструмент для всебічного виявлення і оцінки ризиків, заснованих на знаннях і досвіді в галузі природничих наук, технологій, економіки і статистики	[16]
14	<p>Управління ризиками включає в себе:</p> <ul style="list-style-type: none"> — встановлення Правлінням організації ризик-апетиту (консервативний чи агресивний); — ідентифікація ризиків відповідно до цілей (наприклад, для капіталу або прибутковості) і їх причин по видах — кредитний, ринковий, операційний і т. д.; — використання погодженого методу вимірювання ризику — кредитна градація, вартість з урахуванням ризику і т. д.; — залучення менеджерів первинного ризику — це співробітники, які ближче всього до ризиків — менеджери зі зв'язків, продавці, операційний персонал і т. д.; — інформація використовується з метою сприяння моніторингу ризиків; — рівень прийняття ризику контролюється — через ліміти, делеговані повноваження і т. д.; — управління ризиками для забезпечення переваг повинно бути незалежним 	[17]
15	Стратегічний ризик — ризик зміни вартості компанію як результату її неспроможності впровадити відповідні бізнес-плани та стратегії, прийняти рішення, розподілити ресурси, чи адаптуватися до змін в діловому середовищі	[18]
16	Ризик-менеджмент — ідентифікація ризиків, кількісне вимірювання ризиків, пом'якшення впливу ризиків, мінімальне розподілення капіталу	[19]
17	Відповідно до COSO ERM метою ризик-менеджменту є фокусування управління на найбільших загрозах та можливостях із розробкою відповідних заходів по цих викликах. Алгоритм процесу включає такі етапи: ідентифікація ризиків; розробка критеріїв оцінки; оцінка ризиків; оцінка взаємного впливу ризиків; встановлення пріоритетів по ризиках; реагування на ризики	[20]

Примітка: * — складено автором

6. Обговорення результатів дослідження поняття управління ризиками сучасного підприємства

Результати дослідження свідчать про те, що як практики, так і теоретики ризик-менеджменту його обов'язковими елементами чи етапами вважають послідовну ідентифікацію ризиків, їх оцінку, вибір та використання методів ризик-менеджменту відповідно до пріоритетних загроз. Ключовою характеристикою інтегрованого управління ризиками підприємства стає відповідальність менеджменту на усіх рівнях прийняття рішень. При цьому систему управління розглядають на базі функціонального та системного підходів в рамках суб'єктно-об'єктної взаємодії. Ефективне впровадження ризик-менеджменту в систему управління можливе за умови кількісного вимірювання конкретизованими індикаторами та встановлення ризик-апетиту Правлінням корпорації.

Наукові підходи здебільше сконцентровані на управлінні потенційними загрозами. Метою інтегрованого ризик-менеджменту як науковці, так і практики вважають запобігання банкрутству та збільшення вартості компанії. Практики управління ризиками виокремлюють стратегічний та інтегрований ризик-менеджмент. При цьому інтегрований ризик-менеджмент стає структурованим процесом управління портфелем ризиків із необхідним втіленням таких компонентів, як: організаційний супровід, інформаційно-аналітичні системи, стрес-тестування та методологічне забезпечення. Ключова характеристика стратегічного управління-ризиками в тому, що він є відповідальністю директорів зі спроможності втілити плани та стратегію компанії.

7. Висновки

В результаті проведеного дослідження було встановлено, що управління ризиками є об'єктом підвищеної уваги, як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Визначення цього поняття конкретизується в урядових документах, окремих стандартах, серед професійних об'єднань страховиків та ризик-менеджерів, в директивах Європейського Парламенту, галузевих інструкціях для банків та страховиків, нормах пруденційного нагляду для транснаціональних фінансово-промислових груп. Всі виявлені особливості та характеристики управління ризиками можна звести до наступного:

1. На основі аналізу та узагальнення досліджених підходів запропоновано трактування ризик-менеджменту, як економічної категорії, яка представляє собою складову процесу управління підприємством у вигляді послідовної ідентифікації ризиків, їхньої оцінки, впливу на портфель ризиків через метод управління ризиками та моніторингу ризиків.

2. Доведено, що метою ризик-менеджменту є створення додаткової вартості компанії за умови запобігання банкрутства.

3. Необхідність удосконалення системи управління потребує впровадження інтегрованого ризик-менеджменту на рівні підприємства. Таке впровадження має бути засноване на наступних принципах: системність, організаційний вплив, управління портфелем, дотримання встановленого правлінням ризик-апетиту.

Перспективою подальших досліджень є побудова бізнес-моделі управління підприємством із налагодженням процесу управління ризиками.

Література

1. Бланк, И. А. Энциклопедия финансового менеджера [Текст]. Т. 4. Управление финансовой стабилизацией предприятия: в 4 томах / И. А. Бланк. — 2-е изд., стер. — Москва: Омега-Л, 2008. — 512 с.
2. Srikanth, S. N. Strategic Risk Management in Ports [Electronic resource] / S. N. Srikanth, R. Venkataraman; by ed.: K. Bichou, M. Bell, A. Evans // Risk Management in Port Operations, Logistics and Supply Chain Security. — July 2007. — Chapter 19. — P. 335–345. — Available at: \www/URL: <http://hauers.com/StrategicRiskMgt%20in%20Ports.pdf>. doi:10.4324/9781315850504
3. Балджи, М. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків [Текст]: навч. посіб. / М. Д. Балджи, В. А. Карпов, А. І. Ковальов, О. О. Костусев, І. М. Котова, Н. В. Смендина. — Одеса: ОНЕУ, 2013. — 670 с.
4. Dorfman, M. S. Introduction to Risk Management and Insurance [Text] / M. S. Dorfman. — Ed. 8. — Pearson Prentice Hall, 2004. — 608 p.
5. Conrow, E. H. Effective Risk Management: Some Keys to Success, Second Edition [Text] / E. H. Conrow, L. D. Pohlmann // INSIGHT. — 2004. — Vol. 6, № 2. — P. 44–44. doi:10.1002/inst.20046244
6. Бартон, Т. Л. Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься [Текст]: пер. с англ. / Т. Л. Бартон, У. Г. Шенкир, П. Уокер. — М.: Вильямс, 2003. — 208 с.
7. Conrow, E. H. Effective Risk Management: Some Keys to Success [Text] / E. H. Conrow. — Ed. 2. — American Institute of Aeronautics and Astronautics, Inc. AIAA, 2003. — 526 p.
8. Лобанов, А. А. Энциклопедия финансового риск-менеджмента [Текст] / под ред. А. А. Лобанова, А. В. Чугунова. — М.: Альпина Паблишер, 2003. — 786 с.
9. Буянов, В. П. Рискология (управление рисками) [Текст]: учеб. пособ. / В. П. Буянов. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва: Экзамен, 2003. — 384 с.
10. Уткин, Э. А. Управление рисками предприятия [Текст]: учеб.-практ. пос. / Э. А. Уткин, Д. А. Фролов. — М.: ТЕИС, 2003. — 247 с.
11. Чернова, Г. В. Управление рисками [Текст]: учеб. пос. / Г. В. Чернова, А. А. Кудрявцев. — М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. — 160 с.
12. Човушян, Э. О. Управление риском и устойчивое развитие [Текст]: учеб. пос. / Э. О. Човушян, М. А. Сидоров. — М.: Издательство РЭА им. Г. В. Плеханова, 1999. — 528 с.
13. What is SRM? [Electronic resource] // RIMS — the risk management society. — Risk an Insurance Management Society, Inc., 2011. — Available at: \www/URL: <https://www.rims.org/resources/ERM/Documents/RIMS%20SRM%20Definition%20Final%20April%202011.pdf>
14. What is ERM? [Electronic resource] // RIMS — the risk management society. — Available at: \www/URL: <https://www.rims.org/resources/ERM/Pages/WhatIsERM.aspx>
15. Guide to Integrated Risk Management [Electronic resource] // Government of Canada. — 12.05.2016. — Available at: \www/URL: <http://www.tbs-sct.gc.ca/hgw-cgf/pol/rm-gr/girm-ggir/girm-ggir02-eng.asp#toc3>
16. Glossary [Electronic resource] // Swiss Re. — 2012. — Available at: \www/URL: <http://reports.swissre.com/2012/financialreport/generalinformation/glossary.html>
17. Traynor, J. Risk-based regulation in the UK [Electronic resource] / J. Traynor, M. O'Hagan // COSRA/IARC Conference Cartagena, 2 September 2005. — Available at: \www/URL: <https://www.superfinanciera.gov.co/SFCant/seminarios/RISK%20BASED%20REGULATION%20IN%20THE%20UK%20-%20FSA.ppt>
18. Solvency II Glossary [Electronic resource]. — Brussels: CEA — Groupe Consultatif, March 2007. — Available at: \www/URL: http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/impactassess/annex-c08d_en.pdf
19. Basel II — Integrated Risk Management Solution [Electronic resource]. — Available at: \www/URL: <http://www.bim.edu/index/doc/integrated-risk-management-system.pdf>

20. Enterprise Risk Management – Integrated Framework. Executive Summary [Electronic resource]. – Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, September 2004. – Available at: \www/URL: http://www.coso.org/documents/coso_erm_executivesummary.pdf

УПРАВЛІННЯ РИСКАМИ СОВРЕМЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ: КАТЕГОРИАЛЬНО-ПОНЯТИЙНИЙ АСПЕКТ

Систематизовано визначення поняття управління ризиками теоретиків і практиків ризик-менеджменту на основі дослідження робіт учених, державних інструкцій, даних інтернет-сайтів Сообщества по страхуванню і управління ризиками США і Канади, Міжнародної групи по страхуванню Swiss Re, Комітету Організацій – Спонсорів Комісії Тредвея – COSO, Директиви 2009/138/ЕС

Solvency II, документів Базельського комітету по банківському надзору Basel.

Ключевые слова: ризик, управління ризиками, етапи, составляющие, елементи, процес, ціль інтегрованого ризик-менеджменту.

Невно Ірина Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки та управління, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Україна, e-mail: inyenno@onu.edu.ua

Невно Ірина Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки та управління, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Україна.

Иньенно Ирина, Odessa I. I. Mechnikov National University, Ukraine, e-mail: inyenno@onu.edu.ua

УДК 330.341.1

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.70347

Черноіванова Г. С.

АНАЛІЗ СТАНУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРАЦІ

Проведено комплексний аналіз сучасного стану інноваційної праці та розвитку інноваційної праці. Виявлено основні тенденції та особливості інноваційної діяльності та інноваційної праці. Узагальнено діючі підходи до трактування понять «інноваційна діяльність» та «інноваційна праця». Удосконалено методологічний підхід до аналізу стану інноваційної діяльності та розвитку інноваційної праці.

Ключові слова: інноваційна діяльність, розвиток інноваційної праці, етапи проведення аналізу, методологічний підхід.

1. Вступ

Останніми роками відбувається посилення уваги вчених та управлінців до питань підвищення ефективності інноваційної діяльності та розвитку інноваційної праці на підприємстві та країні в цілому.

Об'єктивна необхідність посилення інноваційного характеру виробничої діяльності в період трансформаційних процесів обумовлює особливу значущість проблеми активізації інноваційної діяльності та праці управлінського персоналу, насиченості процесу і змісту інноваційної праці новими компонентами. Разом із тим, існуюча складна ситуація у сфері інноваційної діяльності та інноваційної праці в Україні обумовлює необхідність подальшого розвитку та поглиблення досліджень у цьому напрямі. Аналіз інноваційної діяльності та інноваційної праці як цілісного об'єкта потребує комплексного системного підходу, який теж поки відсутній.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

Зростання зацікавленості вітчизняних та зарубіжних вчених до питань стану інноваційної діяльності, формування та розвитку інноваційної праці, заохочення працівників до творчої, інноваційної праці простежується

в наукових працях [1–17]. Так, автори роботи [5] розглядають загальну характеристику інноваційної діяльності тільки на підприємствах України, залишає поза увагою інноваційну діяльність на макроекономічному рівні. У роботі [10] автор подає рекомендації стосовно показників інноваційної активності, які наведені в офіційних даних Держкомстату України. Він підкреслює, що дані показники не враховують вплив інфляційного чинника та здійснює їхнє корегування. Також у роботі [10] запропоновано поєднання мікро- і макроекономічного аналізу, що дозволить, на думку автора, розкрити організаційно-економічні аспекти в системі інноваційного підприємства. З чим автор статті погоджується. Інші автори [16] розглядають організаційно-економічні форми здійснення інноваційної діяльності. Але слід зазначити, що приведені автори залишили поза увагою саму інноваційну працю. Наприклад, автори роботи [8] досліджують закордонний досвід організації інноваційної праці. Однак у цих роботах не визначено єдиного підходу до визначення особливостей аналізу стану інноваційної діяльності та розвитку інноваційної праці. Це свідчить про актуальність розробки комплексного підходу до особливостей аналізу стану інноваційної діяльності та розвитку інноваційної праці, що разом з невирішеністю окремих наукових та практичних питань в цій області зумовили вибір теми, мети і основних завдань дослідження.